ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра будівництва та професійної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри,
_____ Сергій ЯХІН
«02» ____09____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Інженерна геологія та геоморфологія
(193ГЗ_бд_2024)

освітньо-професійна програма	Геодезія та землеустрій
спеціальність	193 Геодезія та землеустрій
галузь знань	19 Архітектура та будівництво
освітній ступінь	бакалавр
факультет	Інженерно-технологічний

Полтава
2024 – 2025 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Інженерна геологія та геоморфологія» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Геодезія та землеустрій»
Спеціальність 193 Геодезія та землеустрій

Мова викладання державна

Розробник: Сергій БІДА, доцент кафедри будівництва та професійної освіти,
к.т.н., доцент

«02» вересня 2024 року _____ Сергій БІДА

Схвалено на засідання кафедри будівництва та професійної освіти
протокол від «02» вересня 2024 року № 1

Погоджено гарантом освітньої програми «Геодезія та землеустрій»

«2» вересня 2024 року _____ Вадим ЧУВПИЛО

Схвалено головою ради з якості
вищої освіти спеціальності
193 Геодезія та землеустрій _____ Світлана НАГОРНА

протокол від «2» вересня 2024 року № 1

© ПДАУ 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	1 (193ГЗ_бд_2024)
Семестр	2
Лекції (годин)	16
Практичні / семінарські заняття (годин)	14
Самостійна робота (годин)	60
у т. ч. індивідуальні завдання (*вказати форму*), годин	-
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета – набуття знань про сучасні геологічні та інженерно-геологічні процеси та явища, викликані природними факторами, але змінені (активізовані) інженерно-будівельною діяльністю людини, а також утворені знову під її впливом, їх оцінка і прогнозування з точки зору рельєфоутворення, що дасть можливість розв'язувати складні спеціалізовані задачі із геодезії та землеустрою.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни «Інженерна геологія та геоморфологія» є складовою циклу підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», і базується на вивченні дисципліни «Геологія з основами ґрунтознавства» та блоку природничих дисциплін: географія, біологія, фізика, екологія.

4. Компетентності:

загальні:

- **ЗК 02.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК 10.** Здатність здійснювати безпечну діяльність;

фахові:

- **ФК01.** Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.
- **ФК02.** Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.
- **ФК04.** Здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою
- **ФК05.** Здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою.
- **ФК06.** Здатність виконувати дистанційні, наземні, польові та камеральні дослідження, інженерні розрахунки з опрацювання результатів досліджень, оформляти результати досліджень, готувати звіти при вирішенні завдань геодезії та землеустрою.
- **ФК07.** Здатність збирати, оновлювати, опрацьовувати, критично оцінювати, інтерпретувати, зберігати, оприлюднювати і використовувати геопросторові дані та метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження.
- **ФК11.** Здатність здійснювати геодезичний моніторинг земної поверхні, природних об'єктів, інженерних споруд.

5. Програмні результати навчання / результати навчання:

- **РН5.** Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.
- **РН7.** Виконувати обстеження і вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою.
- **РН8.** Брати участь у створенні державних геодезичних мереж та спеціальних інженерно-геодезичних мереж, організовувати та виконувати топографічні та кадастрові знімання, геодезичні вимірювання, інженерно-геодезичні вишукування для проектування, будівництва та експлуатації об’єктів будівництва.
- **РН9.** Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об’єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв’язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.
- **РН11.** Організовувати та виконувати дистанційні, наземні, польові і камеральні роботи в сфері геодезії та землеустрою, оформляти результати робіт, готувати відповідні звіти.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання *(визначений освітньою програмою)*	**Очікувані результати навчання навчальної дисципліни**
РН5. Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.	Знання форм рельєфу і процесів його формування надасть можливість прогнозувати геоморфологічні зміни, які можуть вплинути на стан навколишнього середовища, будівель і споруд розташованих на досліджуваній території.
РН7. Виконувати обстеження і вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою.	Уміння здійснювати обстеження та виконувати вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні і проектно-вишукувальні роботи для реалізації професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.
РН8. Брати участь у створенні державних геодезичних мереж та спеціальних інженерно-геодезичних мереж, організовувати та виконувати топографічні та кадастрові знімання, геодезичні вимірювання, інженерно-геодезичні вишукування для	Уміння виконувати проектування і реалізацію системи точних геодезичних точок, які забезпечують основу для всіх інших геодезичних і картографічних робіт, розробляти та створювати спеціальні інженерно-геодезичні мережі для конкретних проектів або об’єктів будівництва, для планування забудови, інженерних розрахунків і інших видів просторового аналізу, створювати детальні карти місцевості, на яких відображаються природні та штучні об'єкти, отримувати дані, які допомагають у проектуванні інженерних споруд, враховуючи особливості рельєфу,

проектування, будівництва та експлуатації об’єктів будівництва.	геології та інших умов, що можуть вплинути на проект.
РН9. Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об’єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв’язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.	Уміння збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати інформацію про об'єкти природного і техногенного походження, а також застосовувати статистичні методи для аналізу цих даних з метою вирішення спеціалізованих завдань у сфері геодезії та землеустрою.
РН11. Організовувати та виконувати дистанційні, наземні, польові і камеральні роботи в сфері геодезії та землеустрою, оформляти результати робіт, готувати відповідні звіти.	Використання сучасних технологій, таких як супутникові системи (GNSS) для отримання точних координат і вимірювань з великої відстані та вимірювань, які виконуються безпосередньо на місці, встановлення пунктів для вимірювань, збір даних про рельєф, геологічні умови, а також виконання топографічних і кадастрових знімань, обробка і аналіз зібраних даних, проведення розрахунків і створення геодезичних планів і карт, підготовку документації, що відображає результати ваших вимірювань і досліджень та складання звітів.

6. Методи навчання і викладання

Словесні методи: розповідь-пояснення, бесіда, проблемний виклад.

Наочні методи: ілюстрування, демонстрування.

Практичні методи: виконання практичних завдань, робота з навчально-методичною літературою та нормативними документами.

Пояснювально-ілюстративний метод.

Метод ситуаційного аналізу.

Інтерактивні методи: мозковий штурм, ділові ігри, дискусії і групові обговорення.

Комп’ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій, елементів дистанційного навчання та відеоконтенту.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Інженерна геологія, геоморфологія та їх місце у навчальному процесі, завдання і методи досліджень.

Склад і задачі курсу. Внесок українських науковців у розвиток інженерної геології. Поняття і структура геоморфології. Основні напрямки і методи геоморфологічних досліджень. Значення інженерної геології і геоморфології в практичній діяльності людини.

Тема 2. Рельєф, основні форми та їх елементи.

Поняття рельєфу. Чинники і процеси формування рельєфу. Класифікація рельєфу. Закономірності формування планетарних форм рельєфу. Основні форми рельєфу. Елементи рельєфу.

Тема 3. Ендогенні фактори рельєфоутворення.

Інтрузивний та ефузивний магматизм. Вплив магматизму на рельєфоутворення. Тектонічні рухи земної кори. Складкоутворення. Сейсміка. Розривні дислокації земної кори. Рельєф дна Світового океану.

Тема 4. Екзогенні фактори рельєфоутворення.

Класифікація впливу екзогенних процесів на зміну рельєфу. Геоморфологічна діяльність процесів вивітрювання, вітру, поверхневих текучих вод, льодовиків, озер і боліт. Гравітаційні процеси. Генетична класифікація форм рельєфу.

Тема 5. Вплив гідрогеологічних умов території на формування рельєфу.

Геологічна діяльність підземних вод. Суфозія. Карст. Пливуни. Підтоплення і затоплення територій. Карта дзеркала ґрунтових вод у гідроізогіпсах. Приплив води до водозабірних споруд. Взаємодія свердловин і організація водозниження. Вплив підземних вод на зміну рельєфу.

Тема 6. Вплив антропогенного фактору на розвиток геологічних процесів.

Антропогенний вплив на геологічне середовище. Вплив гірничо-добувної промисловості. Вплив землеробства. Вплив будівництва і експлуатації будівель і споруд різноманітного призначення. Будівництво і експлуатація лінійних комунікацій.

Тема 7. Особливі властивості ґрунтів та їх вплив на формування рельєфу.

Четвертинні і корінні відклади. Просадочні ґрунти. Набухаючі ґрунти. Сезонна і вічна мерзлота. Слабкі ґрунти. Мули, торфи і заторфовані ґрунти. Засолені ґрунти. Насипні і намивні ґрунти. Вплив особливих властивостей ґрунтів на зміну рельєфу.

Тема 8. Інженерно-геологічні вишукування.

Склад і об’єм інженерно-геологічних вишукувань. Інженерно-геологічна рекогносцировка, пошук і розвідка. Проходження гірських виробок і відбір зразків ґрунтів. Лабораторні роботи. Польові дослідні роботи. Камеральні роботи. Складання технічного звіту. Інженерно-геологічна експертиза.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма *(193ГЗбд_2024)*				Заочна *(шифр курсу)*			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лек.	пр.	с.р.		лек	пр.	с.р.
Тема 1. Вступ. Інженерна геологія, геоморфологія та їх місце у навчальному процесі, завдання і методи досліджень.	**11**	2	2	7		–	–	–
Тема 2. Рельєф, основні форми та їх елементи.	**12**	2	2	8		–	–	–
Тема 3. Ендогенні фактори рельєфоутворення.	**11**	2	2	7		–	–	–
Тема 4. Екзогенні фактори рельєфоутворення.	**11**	2	2	7		–	–	–
Тема 5. Вплив гідрогеологічних умов території на формування рельєфу.	**12**	2	2	8		–	–	–
Тема 6. Вплив антропогенного фактору на розвиток геологічних процесів.	**12**	2	2	8		–	–	–
Тема 7. Особливі властивості ґрунтів та їх вплив на формування рельєфу.	**10**	2		8		–	–	–
Тема 8. Інженерно-геологічні вишукування.	**11**	2	2	7		–	–	–
Усього годин	**90**	**16**	**14**	**60**		–	–	–

8. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма *(193ГЗбд_2024)*	заочна форма *(шифр курсу)*
Тема 1. Побудова гіпсометричного профілю.	2	–
Тема 2. Вивчення властивостей незв'язних ґрунтів.	2	–
Тема 3. Вивчення властивостей зв'язних ґрунтів.	2	–
Тема 4. Морфологічний аналіз території за топографічною картою.	2	–
Тема 5. Побудова карти поверхні ґрунтових вод у гідроізогіпсах.	2	–
Тема 6. Визначення притоку води до водозабірних споруд.	2	–
Тема 7. Побудова інженерно-геологічного розрізу.	2	
Разом	**14**	–

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма *(193ГЗбд_2024)*	заочна форма *(шифр курсу)*
Тема 1. Вступ. Інженерна геологія, геоморфологія та їх місце у навчальному процесі, завдання і методи досліджень.	7	-
Тема 2. Рельєф, основні форми та їх елементи.	8	-
Тема 3. Ендогенні фактори рельєфоутворення.	7	-
Тема 4. Екзогенні фактори рельєфоутворення.	7	
Тема 5. Вплив гідрогеологічних умов території на формування рельєфу.	8	
Тема 6. Вплив антропогенного фактору на розвиток геологічних процесів.	8	
Тема 7. Особливі властивості ґрунтів та їх вплив на формування рельєфу.	8	
Тема 8. Інженерно-геологічні вишукування.	7	
Разом	60	-

10. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
РН5. Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.	• опитування • виконання завдань на практичних заняттях

Програмні результати навчання	Форми контролю
РН7. Виконувати обстеження і вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою.	• опитування • виконання завдань на практичних заняттях
РН8. Брати участь у створенні державних геодезичних мереж та спеціальних інженерно-геодезичних мереж, організовувати та виконувати топографічні та кадастрові знімання, геодезичні вимірювання, інженерно-геодезичні вишукування для проектування, будівництва та експлуатації об'єктів будівництва.	• опитування • виконання завдань на практичних заняттях
РН9. Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв'язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.	• опитування • виконання завдань на практичних заняттях
РН11. Організовувати та виконувати дистанційні, наземні, польові і камеральні роботи в сфері геодезії та землеустрою, оформляти результати робіт, готувати відповідні звіти.	• опитування • виконання завдань на практичних заняттях

Форма проведення підсумкового контролю згідно з робочим та навчальним планом: **Залік.**

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти		**Разом**
	опитування	виконання завдань на практичних заняттях	
Денна форма			
Тема 1. **Вступ. Інженерна геологія, геоморфологія та їх місце у навчальному процесі, завдання і методи досліджень.**	5	5	***13,5***
Тема 2. **Рельєф, основні форми та їх елементи.**	5	5	***13,6***
Тема 3. **Ендогенні фактори рельєфоутворення.**	5	5	***13,6***
Тема 4. **Екзогенні фактори рельєфоутворення.**	5	5	***13,6***
Тема 5. **Вплив гідрогеологічних умов території на формування рельєфу.**	5	5	***13,6***
Тема 6. **Вплив антропогенного фактору на розвиток геологічних процесів.**	5	5	***13,6***
Тема 7. **Особливі властивості ґрунтів та їх вплив на формування рельєфу.**	5		***5***
Тема 8. **Інженерно-геологічні вишукування.**	5	5	***13,5***
****Коефіцієнт приведення балів***	*1,0*	*1,72*	
Разом	**40**	**60**	**100**

Шкала та критерії оцінювання

опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на усі запитання, вони є достатньо аргументованими
4	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на переважну більшість запитань
3	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на більшість запитань, але є неточність у судженнях
2…0	не виконано завдання з самостійної роботи, не надано відповіді на питання, або наявні значні неточності *(бали не нараховуються, необхідне повторне опрацювання теми)*

Шкала та критерії оцінювання

виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Завдання виконано повністю, всі вимоги і критерії враховані. Робота виконана без помилок, демонструє глибоке розуміння матеріалу та високу якість виконання. Завдання виконано самостійно, без помітних запозичень або необхідності в значній допомозі викладача.
4	Завдання виконано з незначними недоліками, більшість вимог дотримано. Робота містить мінімальні неточності або помилки, які не впливають на загальний результат. Робота виконана в основному самостійно, хоча могла потребувати незначної допомоги.
3	Основні вимоги завдання виконано, але є кілька значних недоліків. Робота містить помітні помилки або неточності, що впливають на загальний результат. Завдання частково виконано з допомогою викладача або з використанням додаткових ресурсів.
2…0	Лише деякі частини завдання виконано, більшість вимог ігнорується. Робота містить критичні помилки, які роблять результат майже непридатним. (*бали не нараховуються, необхідне повторне виконання завдання*)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Засоби навчання: комп'ютер (ноутбук) – 1 шт.; пристрій мультимедійний (проектор) – 1 шт.; проекційний екран – 1 шт.

Перелік інструментів, обладнання, устаткування, потрібного для вивчення навчальної дисципліни, забезпечують навчально-наукова лабораторія будівництва та цивільної інженерії (ауд.306), навчально-наукова лабораторія міцності матеріалів та конструкцій (ауд.303), що є технічно компетентною та стан її системи вимірювань відповідає вимогам ДСТУ 10012:2005 (свідоцтво №035-24 від 23 липня 2024 р.).

13. Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Списування під час екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті *(розповсюджується лише на обов'язкові компоненти освітньої програми або їх частини)* перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Графік навчального процесу з встановленим періодом екзаменаційної сесії наведено на сайті Університету (https://www.pdau.edu.ua/content/grafiky-navchalnogo-procesu), актуальний розклад навчальних занять та контрольних заходів завжди можна переглянути в АСУ ПДАУ (https://asu.pdaa.edu.ua/), отримати через чат-бот АСУ ПДАУ (https://www.pdau.edu.ua/content/yak-otrymuvaty-rozklad-u-telegram), календар корпоративного аккаунту Google.

Порядок повторного проходження контрольних заходів в Університеті регулюється Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf). Відповідно до локальної нормативної бази повторне складання підсумкового контролю допускається не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни.
https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf

Порядок оскарження результатів контрольних заходів в ПДАУ здійснюється згідно «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в полтавському державному аграрному університеті»
https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Інженерна геологія (з основами геотехніки): підручник для студенів вищих навчальних закладів / кол. авт.; за заг. ред. проф. В. Г. Суярка. – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019. – 278 с.
2. Борзяк. О. С. Інженерно-геологічні дослідження для будівництва: Навч.посіб. / О. С. Борзяк, В. А. Лютий, О. В. Романенкота ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 100 с.
3. Інженерна геологія : навч. посіб. для студ. природознавчих, будівельних та екологічних спец. вищ. навч. закладів / Г. Г. Стріжельчик, В. Ю. Єгупов, І. В. Храпатова, В. В. Сухов. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. – 440 с.

4. М.Л. Зоценко, В.І. Коваленко, А.В. Яковлєв, О.О. Петраков, В.Б. Швець, О.В. Школа. С.В. Біда, Ю.Л. Винников. Інженерна геологія. Механіка ґрунтів, основи та фундаменти. Підручник. Полтава. 2004 − 560 с.
5. Зоценко М.Л, Коваленко В.І.,Хілобок В.Г. Яковлєв А.В. Інженерна геологія. Механіка ґрунтів основи та фундаменти. – К.: Вища школа, 1992. – 408 с.
6. Захист територій від зсувів: навч. посібник / Ю.Й. Великодний, С.В. Біда, В.М. Зоценко, І.І. Ларцева, А.М. Ягольник. – Х.: «Мадрид», 2016. – 160 с.
7. Мельничук В. Г. Інженерна геологія : навч. посіб. / В. Г. Мельничук, Я. О. Новосад, Т. П. Міхницький. – Рівне : НУВГП, 2013. – 351 с.
8. Гідрогеологія та інженерна геологія. Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 144 с.
9. Балан Г. К., Селезньова Л. В. Геологія з основами геоморфології: Конспект лекцій. – Одеський державний екологічний університет, 2009. 140с.
10. Геологія з основами геоморфології [Текст] : підруч. для студ. екол. і геогр. спец. вищ. навч. закл. / О. М. Адаменко, Г. І. Рудько, О. В. Чепіжко [та ін.]. – Чернівці : Букрек, 2010. – 398 с.
11. Мислюк О. О. Геологія з основами геоморфології : навч. посіб. / О. О. Мислюк, О. М. Хоменко ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ФОП Гордієнко Є. І., 2018. – 163 с.
12. Паранько І. С. Геологія з основами геоморфології [Текст] : навчальний посібник для вузів / І. С. Паранько, А. О. Сіворонов, О. І. Мамедов. – Кривий Ріг : Мінерал, 2008. – 373 с.
13. Смішко Р. М. Геологія з основамі геоморфології : Навч. посібн. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 101 с.
14. Стецюк В. В. Основи геоморфології [Текст] : навчальний посібник / В. К. Стецюк, І. П. Ковальчук. – К. : Вища школа, 2005. – 495 с.

Допоміжні

1. Стецюк В. В. Лабораторний практикум із загальної геоморфології [Текст] : для студ. природничо-географ. фак. / Стецюк В. В., Міхелі С. В., Ткаченко Т. І. – К. : ВГЛ «Обрії», 2008. – 96 с.
2. Адаменко О. М. Екологічна геоморфологія [Текст] : підручник / Адаменко О. М., Рудько Г. І., Ковальчук І. П. – Івано-Франківськ : Факел, 2000. – 411 с.
3. Горішний П. М. Завдання та методичні рекомендації до лабораторних робіт з курсу «Геоморфологія» [Текст] : посібник / П. М. Горішний, Г. Р. Чупило. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. -61с.
4. Карпов В. Г. Геологія з основами геоморфології (Сучасні геодинамічні процеси) : навчальний посібник / В. Г. Карпов. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 108 с.
5. Павловська Т. С. Геоморфологія: терміни й поняття [Текст] : навчальний посібник / Т. С. Павловська. – Луцьк : Волин. Нац. ун-т ім. Л. Українки, 2009. – 281 с.
6. Рельєф України [Текст] : навчальний посібник для вузів / Б. О. Вахрушев, І. П. Ковальчук, О. О. Комлєв [та ін.] ; за ред. В. В. Стецюка. – К. : Видавничий дім «Слово», 2010. – 688 с.
7. Стецюк В. В. Екологічна геоморфологія України [Текст] : навчальний посібник / В. В. Стецюк, Г. І. Рудько, Т. І. Ткаченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 368 с.
8. Deformation Monitoring of Silos on the Basement, Reinforced with Soil–Cement Elements, Manufactured According to Boring and Mixing Technology / Bida, S., Marusych, O., Zotsenko, M., Pavelieva, A., Biloshytskyy, M. // Lecture Notes in Civil Engineeringthis, 2023, 299, pp. 35–45. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-17385-1_4.
9. Закріплення схилів грунтоцементними елементами, виготовленими за бурозмішувальною технологією / С.В. Біда, Ю.Й. Великодний, І.І. Ларцева, А.М. Ягольник, О.А. Пальцун // Наук.-техн. ж-л «Нові технології в будівництві». –№32. – К.: ДП «НДІБВ», 2017. – С. 101 – 106.
10. ДСТУ-Н Б В.1.1-37:2016. Інженерний захист територій, будинків, будівель та споруд від зсувів та обвалів / В. Титаренко, В. Шумінський, Ю. Калюх, ... С. Біда, Ю. Великодний, Ю. Винников, М. Зоценко, М. Харченко, А. Ягольник, ... та ін. – К.: Мінрегіон України. – 2017. – 89 с.

11. ДБН В.1.1-46:2017. Інженерний захист територій, будівель і споруд від зсувів та обвалів. Основні положення / О. Бєлоконь, Ю. Калюх, І. Любченко, … С. Біда, Ю. Великодний, Ю. Винников, М. Зоценко, М. Харченко, А. Ягольник, ... та ін. – К.: Мінрегіон України. – 2017. – 47 с.
12. Біда С.В. Розвантаження ґрунтових вод на схилах річкових долин та його вплив на розвиток зсувних процесів (на прикладі ділянки зсуву по Інститутському прорізу, м. Полтава) / С.В. Біда, О.В. Куц // Збірник наукових праць інституту геологічних наук НАН України. – К.: 2017 – Вип. 9. – С. 171-177.
13. Біда С.В. Оцінювання стійкості схилів річкових долин Полтавського лесового плато / С.В. Біда, О.В. Куц // Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Геологія. Географія. – Д.: ДНУ, 2016 – Вип. 18. Т. 24(1). – С. 13–19.
14. Біда С.В. Вплив потоків ґрунтових вод на зміну характеристик міцності лесового ґрунту / С.В. Біда, О.В. Куц // Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Геологія. Географія. – Д.: ДНУ, 2015 – Вип. 17. Т. 23(1). – С. 3–16.
15. Біда С.В. Особливості виникнення та розвитку зсувних процесів на схилах, складених лесовими відкладами / С.В. Біда, О.В. Куц, К.В. Підрійко // Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Геологія. Географія. – Д.: ДНУ, 2014. – Вип. 16. Т. 22. – №3/2. – С. 162–167.

Інформаційні ресурси

1. Дистанційна освіта ПДАУ. Курс: Інженерна геологія та геоморфологія URL: https://moodle.pdau.edu.ua
2. Сервіс документів будстандарт: http://online.budstandart.com/ua/about.html